

se ondi možijo, plešejo in točo delajo. Posebno se rade ob mlaji shajajo ob ponočnem času. Kadar se hudo vreme bliža, in se k toči napravlja, je treba s posvečenimi zvonovi zvoniti. Strelni prah ali smodnik žegnati, z njim puško nabiti, pa namesti krogle pridjati glavo žeblja, s katerem je bil žebec podkovan — to verže copernice z oblakov doli na tla. Kadar ima toča priti, ali kadar že toča pada, vražne babice in tudi babjoverni dedci precej veržejo na ogenj žegnane oljke in limbar s pelinom vred; v nekterih krajih vzamejo kak na pol ubit lonec, ga napolnijo z gorečim ogljem, in ga obesijo na tero ali béko, in stavijo va-nj žegnano oljko, limbar, pelin itd. hodijo okoli hiše, in kadijo oblakom; ta dim namreč smerdí copernicam, da morajo z oblakov doli pasti. — Ko sem še domá majhen otrok bil, sem mogel ob takih priložnostih tudi hitro stole iz hiše ven pod milo nebo znositi, in jih tam prekucniti, da so noge kviško molele, menda zato, da bi se copernice nad njimi pobile, ako bi z oblakov doli padle. V ta namen nekteri tudi gnojne vile tako copernicam nastavlajo. — Copernik in copernica, pravijo, ne moreta čebule terpeti. Tako se spomnim, da sem v otročjih letih kedaj praviti slišal: „Glej, ta ženska mora biti copernica, ker še duha čebulnega terpeti ne more“. Copernica ne more v hišo, če se metla počez postavi na prag; ravno tako ne more po poti naprej, ako se ji čez pot križem postavi metla. Čudno je pa, da se večidel le od starih bab pravi, da so copernice!

Sploh verujejo naši Slovenci, da nekaj malim otrokom kri iz pers pije; ne vém pa komu se to pripisuje, ali vedomecu, ali môri, ali komu. Môra tlači človeka ponoči. Vedomec in moro „panati“, kakor pravijo, delajo pri Gorici tole: Vzamejo tigičo (izpraznjeno bučo), jo napolnijo s scavnico, jo zamaše in jo obesijo nad ogenj v dimnik. Dokler je tigiča v dimniku nad ognjem, ne more ne vedomec ne mora v hišo, ne iz hiše, ako je že noter. Ako je tedaj v hiši, ne more ven, pa tudi ne more pustiti svoje vode; tako mora li poginiti, ali pa se ovaditi, ker pravijo, da je nevidljivo v hiši. V gorah si pa taki, kateri menijo, da jih pogostoma mora tlači, snop slame k postelji vzamejo in pa gorjačo pripravijo; če ponoči čutijo, da jih tlači, zgrabijo za gorjačo, in začnejo snop slame pretepati, ker menijo, da v slami moro mlatijo. V ipavski dolini sem vidil, da se je hiša tako-le zavarovala pred vedomecom in moro: Eden je vzel vilice ali pa nož, in jih vnic zagnal v hišne duri od znotraj, da so se va-nje zapičile. Kjer je tako v duri zaboden nož ali pa vilice, ne more môra in tudi ne vedomec čez prag.

Vedomec je človek. Od njih se pripoveduje tudi, da se ponoči na križpotih snidajo in kot kostruni terkajo. Zatorej mislijo nekteri, da je vedomec vsak človek, ki ima plešasto glavo. Vedomec imajo nekteri za strašne velikane, kateri se ponoči okoli klatijo po hostah in po polji, in da imajo tako moč, da stare drevesa izruvajo.

Smert je po mislih naših Slovencev bela žena.

Škratelj ima rudečo kapico, se klati po robéh, gorah, gojzdih, z bičem poka in žvižga, ter človeka moti, da pravo pot zgreši; kadar je tako človeka napeljal, se pa zakrohota.

Ponočne svečice (Irrlichter) so uboge dušice, ki mirú in pokoja iščejo. Ogenj, ki se ponoči vidi, kaže, kje je šac ali zaklad zakopan, ter pravijo, da šac cvetê. Varuje pa ga škratelj. Ako pa kdo paternošter tjekej verže, kjer tak ogenj zagleda in nekaj pomoli, prežene škrateljna in šac je njegov.

Kdor zvé za tičje gnjezdo, ne smé tega pod streho povedati; sicer pride kača, in mu v gnjezdu vse jajčeka spiše.

Pri Gorici sploh verujejo ljudjé, da hudobno oko strašno škoduje. Kociančič v „Slov. Bč.“

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz velike Kanize se piše ogerskemu listu „Gazdagi lapok“. Žito se neprestano dobro prodaja; najlepša pšenica po 4 fl. 34 kr., rež po 2 fl. 24 kr., ječmen po 2 fl.

12 kr., koroza po 2 fl., oves po 1 fl. 24 kr. Letošnji krompir je enmalo v ceni poskočil, ker smo ga manj pridelali kakor smo mislili. Cena medú je 15 fl. 30 kr., pa malo se kupuje, ker se ga še več pričakuje. Navadna volna je že postrizena in letošnja, če je posebno lepa, se prodaja po 45 fl. Vina imamo dvakrat toliko kolikor lani; vedro se prodaja po 2 fl. in pol do 3 fl.

Iz Železnikov 10. listopada. Radostni slišimo od sjajnih priprav, ki se snujejo v Ljubljani in sploh po Krajnskem vsled veselega prihoda Nju Veličanstev presvitlega cesarja in cesarice v našo domovino. Povém Vam, da tudi po Gorenskem ni zdaj skor družega slišati kakor od prihoda cesarjevega, in navadno vprašanje je: boš šel takrat v Ljubljano? Kakor je tedaj po tem pripravljani soditi, gotovo ne rečem preveč, da bi utegnila Ljubljana ob nazočnosti Njih Veličanstev imeti ljudi v svojem obzidji kakor morebiti še nikdar ne toliko; menda ne bo kraja na Gorenskem, ki bi ne bil nadomesten tiste dni v Ljubljani po katerem svojih stanovnikov. Gotovo tudi Dolenci zaostali ne bodo. Bog daj le ugodno vreme, da lepa okolica ljubljanska in beli verhunci gorenskih gorá ne bojo zagernjeni v tamno krilo dolgočasnih meglá. Nju Veličanstvoma pa že naprej kličemo z naših gorá svoj priserčni „Živijo!“ — Sinoč, četerko čez 11 smo čutili tukaj precej močen, od zapadne strani dohajoči potres, ki nas je bil precej dobro pogugal. Prav strehe so škripale. Terpel je vendar le ene trenutke. — Merzli dnevi poslednjega časa so se spremenili v južno vreme, ki nam obeta dež. Bi opravili vendar še en čas brez njega, ker so ljudjé še malo listja za steljo spravili. Jesenski sadeži so tudi okoli nas, hvala Bogu! plodili dobro, in z veselejším sercom smejo ljudjé zime pričakovati, kakor pretekle poslednje leta. Tudi zdravje se nas derží tako, kakor že zdavnej ne, pa saj se tega še Dunajčani hvalijo, ker smo pretekle dni v nekem dunajskem listu brali, da ena nar bolj obiskanih lekarnic (apotek) ni skozi 3 dni ne enega zdravila prodala. J. Levičnik.

Iz Doba 10. nov. R. — Tudi pri nas smo včeraj zvečer tri četertinke na dvanajst po naši uri precej močen potres čutili, kateri je po mojih mislih kake tri sekunde terpel. Pred potresom se je slišal neki piš kot prihajočega viharja, in je, če se ne motim, tudi potres spremjeval.

Iz Ljubljane 14. nov. Po uradnem dunajskem časniku je naš rojak gosp. dr. Andrej Vojska, bivši c. k. državnega pravdnika-namestnik v S. A. Uhjelu na Ogerskem, povzdignjen za svetovavca pri c. k. komitatni sodni v Marmarošu-Szigetu. — Pervi sneg nam je včeraj pobelil strehe in poti, pa danes se je že večidel spet poslovil; jasno nebo in merzlejša sapa nam sedaj obeta lepo vreme ob sjajnostih prihodnjega tedna.

Novičar iz raznih krajev.

Po naznanilu uradnega dunajskega časnika „Wiener Zeit.“ se bo svetli nadvojvoda Ferdinand Maks, brat cesarjev in višji poveljnik avstrijskega pomorstva v Terstu, oženil s princesnjo Karolino, hčerjo kralja belgijanskega. — Časnik „Avstria“ je naznanil te dni stan kupčijstva našega cesarstva s ptujimi deželami od letošnjega novega leta do konca augusta, iz kterege se med drugim vidi, da se po 1. aprilu t. l., ko se je colnina za to blago znižala, je dosti več cukrene moke, kave in dišav v naše cesarstvo vpeljalo; veliko manj pa kakor sicer se je vpeljalo suhih vinskih jagod (vajnpèrlnov), pravijo zato, ker jim je cena previsoka bila, nasproti pa žganje predober kup, ktero so iz napol gnjilega grojzda v tistih krajih našega cesarstva delali, kjer je bila tertna bolezen; hmelja je veliko več iz ptujega prišlo kakor prejšnje leto; goved so več prignali iz ptujih dežel kakor lani, manj pa ovác, prešičev in kónj; iz našega cesarstva na ptuje se je krav, telet in prešičev več gnalo kot lani, volov in kónj

pa manj; kož, mesa, mesenih klobas, voska, masla, sala in slanine se je več izpeljalo pa tudi več vpeljalo kot lani; volne, šetin, sira in loja se je več vpeljalo, izpeljalo pa manj; sterdí (medú) je šlo več na ptuje; laškega olja, zlasti za fabrike, in pa bombaža, prediva, konopelj, svile in bombažaste preje se je letos veliko več vpeljalo; to spričuje, da so domače fabrike te robe več potrebovale; usnja in usnjatega blaga se je več vpeljalo; tudi to priča, da se ta domača obertnija povzdiguje; ker je več železa, jekla in drugih kovin vpeljano, železnega in drugega kovinskega blaga pa izpeljano bilo, je to znamenje, da tudi ta obertnija dobro gré. — Jetnišnica v Garsten-u v zgornji Avstrii je bila o vseh Svetih gospodarstvu usmiljenih sester izročena, ktere imajo nek sčasoma vse bolnišnice in jetnišnice v našem cesarstvu prevzeti. — Cesarska ladija z imenom „Novara“ se pripravlja na pot okoli sveta in višji poveljnik avstrijskega pomorstva svetli nadvojvoda Ferdinand Maks je dovolil, da smeta tudi dva naravoslovca se pridružiti temu važnemu potovanju; ces. znanstvena akademija na Dunaji jima je določila za živež in druge stroške 6000 fl. — Razpor med francozko-rusovsko in pa med angležko-avstrijsko vlado zavolj spraznjenja podonavskih knezij in črnega morja je še zmiraj v starem stanju. Naši bravci vedó, da avstrijska vlada noče svoje armade iz Moldave in Valahije, angleška vlada pa ne svojih ladij iz črnega morja poklicati, dokler ne spolne rusovska vseh pogodb pariškega pomirja. Kaj je tedaj vzrok razpora? Ni drugega kot da rusovska in ž njo francozka vlada hočete vas Bolgrad za mejo imeti po besedah pariške pogodbe, angleška, avstrijska in turška vlada pa mestice Bolgrad po duhu pariške pogodbe in po zemljevidu, ki ga je rusovski poslanec sam pariškemu zboru predložil. — Kaj pa je nek na tem mesticu, ki šteje le kakih 5 do 600 prebivavcov, rusovski vladi toliko ležeče, da ga noče od svoje meje odbiti in Moldavi dati? Zato ker to mestice leži tako, da morejo rusovske ladije po jezeru Julpuku lahko do Donave priti, mesto Izmail okleniti, v malo urah v Tulčo priti in Donavo strahovati. — Na Napolitanškem je vse mirno in čaka, kaj bo. — Na Španjskem je spet vpeljana tiskarska postava od leta 1844 in 1845; ker bo založnikom časnikov po ti postavi silna kavecija naložena, jih bo moglo več tako jenjati, ker ne morejo vložbe odrajtati. — Velbljodi (kamele) so se v Ameriki za tovorstvo tako dobro poterdili, da je vlada severne Amerike poslala že eno ladijo, ki bo Amerikancem še več te toverne živine pripeljala. — Lovci terdijo, da bomo letos kmali in nenavadno hudo zimo dobili; sodijo pa to po tem, da je divjačina veliko pred kakor druge leta svoj kožuh oblekla.

Za dolgočasne zimske večere kaj.

1. Koliko pa si že star? — vpraša Juri Andreja. Andrej pa mu odgovori: „Ko bi bil še enkrat toliko star, kakor sem, bi imel ravno toliko prek (čez) 100, kolikor mi zdaj od 100 manjka“. — Koliko je bil tedaj Andrej star?

2. Nek fant je nesel 8 pintov (bokalov) óla domú v posodi, ktera je ravno 8 pintov merila. Na potu ga sreča drug fant, kteri je tudi po 8 pintov óla šel, pa z dvema posodama, kterih ena je 3, druga pa 5 pintov merila. Temu pravi uni fant: „Pri kerčmarju ne dobiš več óla; je že vsega potočil; ako pa hočeš, ti jez od svojega 4 pinte prodam“. — Kako sta si fanta razmerila brez drugih posod za mero, kakor tistih, ktere sta sama imela?

3. Neki ovčar pase 1008 ovác. Ko čas prihaja, da bi jih bil imel domú gnati, razdelí svojo čredo v 12 trum, vendar tako, da vsaka sledeča truma 2 glavi več šteje, kakor tista pred njo. — Koliko ovác je bilo v prvi in vsaki sledeči trumi?

Juri P.

Sisek rešen.

(Balada iz krajske zgodovine leta 1593).

Tam beli Sisek mi stoji.
Je v Sisku grad na vogle tri;
Pred gradom mesto zidano,
In vse za bran napravljeno
Pred mestom turška mnoz
Med rovi je nastavljena,
In unstran Kolpe kaže se
Šotorov turških polno vse.
Je Hasan turški baša zbral
Od vseh strani močno druhal;
Nevernik Sisek rad bi vzel,
Ga zlo stiskati je začel.
Pa Blaže se ne gane kar,
On Siski verli poglavar;
Z njim vred je vojna majhena
Braniti se pripravljena.
Kaj verli Blaže pa stori,
Ker Turek Sisku zlo proti?
On piše list do Zagreba,
Do bana tam horvaškega.
Od bana glas je dalje dan,
V Ljubljano belo še poslan:
„Nevernik Sisek rad bi vzel,
Ga zlo stiskati je začel.“
Že bliža Sisku se v pomoč
S horvaških mej nabrana moč,
In drugo trumo s krajskih mej
Pelja Turjaški knez Andrej.
Je Turka res desetkrat več,
Turjaški knez pa ni boječ;
Napasti berž sovražnika
Velí serca junaškega.
„Praznuje danes, pomni vsak,

Se svet Ahec, keršansk vojak;
Z njim vred naj Kristus bo naš
glas,
In Bog ne bo zapustil nas.“
Pri jedi turški baša je;
Ko bobnov hrum zasliši se;
Strahovi vsi ga spreleté,
Zdaj zadnja je, mu vest pové.
Še baša vzdigne s konjico,
Čez sinjo Kolpo pelje jo.
V keršanski prvi trop se z njo
Zažene kar naj bolj močno.
Turjaški knez nasprot zderčí,
Za znamenje svojim ustrelí;
Z njim zdírjajo oklepniki,
Na Turka mahnejo serčni.
„Praznuje danes, pomni vsak,
Se svet Ahec, keršansk vojak;
Z njim vred naj Kristus bo naš
glas,
In Bog ne bo zapustil nas.
Vsi red za redom pokajo,
Na desno, levo sekajo;
Pregosto Turki padajo,
Njih trume zlo se tergajo.
Še vdari vmes horvaški ban,
Neverni roj je v beg zagnan;
Še Kolpa Turkov zagosti.
Še baša v reki se utopi.
Je Sisek zopet rešen bil,
Zmagavcov krik se je glasil;
Ob mestu trikrat krog gredó,
Bogu vsi trikrat čast dajó.
Hicinger.

Zalostno naznanilo.

Ravno sem dobil černo zapečaten list, ki mi prežalostno novico donaša, da so moj ljubljani oče Anton Pavalec — pri hiši „Tonek“ imenovani — pri sv. Marjeti pri Pesnici na Štajarskem doma, za dolgočasno in hudo boleznijo včeraj zjutraj ob pol sedmih posvetno zapustili in lepo in mirno v Gospodu zaspali ter se za dvema svojima bratoma, ki sta tudi letos umerla, v boljšo domovino preselili, in da jih bojo juter pokopali. — Ne gré mi tukaj njih djanja in zaslug za cerkev, za občino itd. opisovati; ker mi pa poklic ne dopušča jih k grobu sprevediti, želim le jim hvaležen spominek žive ljubezni v „Novicah“ postaviti. Gotovo mi one te male prošnje ne bodo odrekle, ako jim povém, da rajni jih sicer niso znali sami brati, ker nikoli niso v šolo hodili, ali poslušali so jih radi kakor sv. evangelje in nekterekkrat sem jim jih moral, ko sem pri njih ob šolskih praznikih bil, do pozne noči prebirati, ali pa iz njih to in uno pripovedovati. Bili so rajni 65 let stari. od leta 1814 kmet in 31 let župan. Ko so Francozi v naše kraje privihrali, so tudi rajni, še mladeneč, čeravno niso vojak bili, s konji svojega očeta za vozača šli, in ko so jih Francozi vjeli, so srečno drugič z živino in vozom vred ponoči k našim pribežali, in tudi cesarsko blago, ki so ga vozili, zopet rešili. Zato so jih pa vojaške nabere oprostili, — Rajni so imeli nenavadno dosti znancev in prijatelov raznega stanú deleč po slovenskem in nemškem svetu; priporočujem jih tedaj vsem, kteri so jih poznali in spoštovali, v pobožen spomin in molitev. Lahka jim bodi zemljica, naj v miru počivajo! — Bili so mi dober dober oče. — V svojem, svoje matere, štirih bratov in sestre imenu

Juri Pavalec Tonekov.

bogoslovec 3. leta v graškem semenišču.

V Gradcu 10. novembra 1856.

Častito vredništvo „Zgodnje Danice“ nas je prosilo, naj na znanje damo, da prihodnji list „Danice“ pride že v sredo na svetlo.

Današnjemu listu je pridjana 2. p. „Občne povestnice“.